

Матеріал дистанційних лекцій
для студентів 1 курсу оркестрового факультету
кафедра дерев'яних, мідних та ударних інструментів
Викладач доц. Щербакова Н.Ю.

Роботи надсилати **вчасно** на адресу: toshabunya@ukr.net

Кожне виконане завдання мною фіксується за традиційною для нашої групи системою.

Всі аудіо і нотні матеріали додаються окремими файлами.

!!! Диктанти писати за методикою, що відпрацьовувалась в аудиторії. Максимальна кількість програвань – 10!

Завдання на тиждень з 6.04 до 13.04. Роботи надіслати 13.04.

Сольфеджіо: записати Диктант4, зробити аналіз за планом:

- тональний план,
- описати фактуру (кількість голосів, їх включення, визначити склад),
- лігами позначити проведення теми.

Диктант4 і аналіз сфотографувати, надіслати.

Гармонія:

Тема: Мажоро- мінорні системи. Модуляція за допомогою акордів II^р (N), VI^р,(Шубертової VI), T/t, транспонуючих секвенцій.

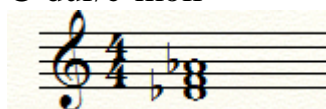
Використання акордів однойменного мажоро-мінору може значно розширити можливості модуляційних переходів. Шлях переходу такий самий як і у поступової модуляції – спільний акорд (консонанс) – модуляційний акорд – розв'язання. Тільки тепер спільним акордом може стати будь який з консонантних тризвуків мажоро-мінорної (міного-мажорної) систем.

1. Модуляція за допомогою II^р (N).

Неаполітанський тризвук і в мажорі і в мінорі це завжди мажорний консонанс. Він може виступати в якості спільного акорду і прирівнюватися до будь якого мажорного тризвуку нової тональності. Один з найбільш простих шляхів може виглядати наступним чином.

При переході з мажору / мінору у бемольному напрямку неаполітанський тризвук прирівнюється до I, IV, V ступені нового мажору, або до III, VI, VII ступеня нового мінору.

C-dur/c-moll

N=I (Des)

N=IV(As)

N=V(Ges)

N=III (b)

N=VI (f)

N=VII (es)

При переході у дієзному напрямку з **мажору** мажорний тризвук I, IV, V ст. прирівнюється до неаполітанського тризвуку нового мажору або мінору.

C-dur

I=N (H/h)

IV=N (E/e)

V=N (Fis/fis)

При переході у дієзному напрямку з **мінору** мажорний тризвук III, VI, VII ст. прирівнюється до неаполітанського тризвуку нового мажору або мінору.

c-moll

III=N (D/d)

VI=N (G/g)

VII=N (A/a)

В якості прикладу наводжу наступну модуляційну побудову з ре-мінору до ля бемоль мажору.

d-moll

As-dur

t-D₃⁴-t₆/S_M-II_{7M} D₃^{4b5}/ t-s-N₆=V₆-D₅⁶/T-T₂-II₃⁴/K₄⁶-D₇ T.

Приклад АПРОАНАЛІЗУВАТИ!!!

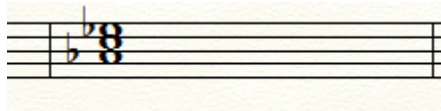

2. Модуляція за допомогою VI_F.

Для побудови модуляційного переходу за допомогою **VI_F** необхідно пам'ятати що це тризвук шостого ступеню в мажорі з однойменного мінору. Тобто він будується на **VI_F в мажорі і є МАЖОРНИМ**. Тому модуляційні переходи за допомогою цього акорду є ідентичними до переходів за допомогою N. Але треба пам'ятати що цей акорд є тільки в мажорі.

При переході з мажору у бемольному напрямку тризвук VI_F прирівнюється до I, IV, V ступені нового мажору, або до III, VI, VII ступеня нового мінору.

C-dur

VI_F = I (As)

VI_F = IV (Es)

VI_F = V (Des)

VI_F = III (f)

VI_F = VI (c) – однойменний мажоро/мінор (спільний акорд)

VI_F = VII (b)

При переході у дієзному напрямку з **мажору** мажорний тризвук I, IV, V ст. прирівнюється до тризвуку VI^б нового мажору.

I= VI^б (E)

IV=VI^б (A)

V=VI^б (H)

При переході у дієзному напрямку з **мінору** мажорний тризвук III, VI, VII ст. прирівнюється до тризвуку VI^б нового мажору.
c-moll

III= VI^б (G)

VI= VI^б (C)

VII= VI^б (D)

Приклад ПРОАНАЛІЗУВАТИ!!!

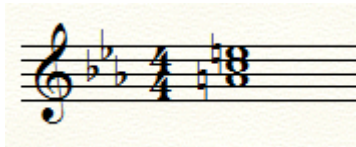
788 **Sostenuto** **Ф. Шопен, Прелюдия, ор.45**

Annotations in the score include: e, D, S_{II}, D₇, B^{ts}_T^{v_I}, S, K₄⁶, D₇, and ts_{v_I}. The text "и т. д." (and so on) is also present.

Такий самий принцип можна використовувати при використанні «Шубертової» шостої. Тільки треба розуміти що тут діє зворотний принцип – «Шубертова» шоста це VI ст мажору що береться в однойменному мінорі. Це мінорний тризвук і тому він, відповідно буде

прирівнюватися до тризвуків I, IV, V натуральної мінора та II III VI ст мажору.

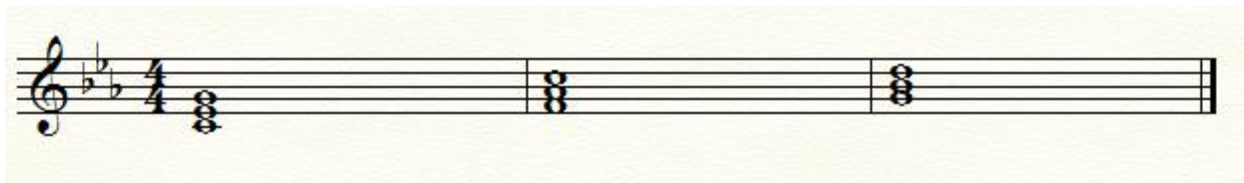
c-moll

- VI_{III} = I (a)
- VI_{III} = IV (e)
- VI_{III} = V (d)
- VI_{III} = II (G)
- VI_{III} = III (F)
- VI_{III} = VI (C) – однойменний мажоро/мінор (спільний акорд)

I відповідно:

c-moll

I=VI_{III}(es)

IV=VI_{III} (as)

V нат.=VI_{III} (b)

C-dur

II=VI_{III}(f)

III=VI_{III} (g)

VI=VI_{III} (c)

Домашнє завдання

Письмово.

- Скласти та записати нотами дві модуляційні побудови за допомогою N та VI_{III} (мінімум вісім тактів) Акорди підписати, підписати своє прізвища, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!
- Зробити по тактовий гармонічний аналіз Бетховен Соната op.14 №2 ч.1 (розробка тт 18-23). Сторінки роздрукувати підписати акорди, тональний план, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.
- Зробити по тактовий гармонічний аналіз Алексєєв Гармонічне сольфеджіо. («Музыка», Москва, 1975) Сторінка 296 №№ 729,730

Сторінку роздрукувати підписати акорди, тональний план, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.

Завдання на тиждень з 13.04 до 20.04. Роботи надіслати 20.04.

Сольфеджіо: записати Диктант5, зробити аналіз за планом:

- тональний план,
- описати фактуру (кількість голосів, їх включення, визначити склад),
- лігами позначити проведення теми.

Диктант5 і аналіз сфотографувати, надіслати.

Гармонія:

Тема: Мажоро- мінорні системи. Модуляція за допомогою акордів ПР (N), VI $\bar{b}$, (Шубертової VI), T/t, транспонуючих секвенцій.

1. Модуляція за допомогою однойменної тоніки.

Однойменна тоніка є спільним акордом. Вона вводиться одним з трьох способів.

1. **Шляхом співставлення** через цезуру мажорної тоніки після мінорної (співставлення мінор-мажор зустрічається не часто). Найчастіше тематизм розділів є подібним.

Д. Меєрбер, „Гугеноты“

795

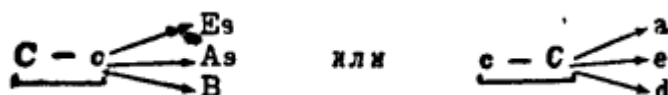
ff C-dur pp

c-moll и т. д.

2. Шляхом закінчення мінорної побудови мажорною тонікою.

3. Шляхом довгого витримування спільної для однойменного мажору та мінору нестійкої функції D, D₇, D₉, VII₇, і т.д.

Після появи однойменної тоніки вона стає спільним акордом для подальшого звичайного модуляційного переходу в межах I-го ступеню спорідненості.

Приклад ПРОАНАЛІЗУВАТИ!!!

Л. Бетховен, 6-я симфония, II ч.

798

S_{11b} S_{11b} DD_{11b} D 7
 T D_7 E_s DT_{11} T_6 D_3 7 T

2. Модуляція за допомогою транспонуючої (модулюючої) секвенції.

Ланка модулюючої секвенції найчастіше складається з 2-х, 3-х, максимум 4-х акордів. Ланка найчастіше починається з нестійкої гармонії що отримує, або не отримує розв'язання.

$$\begin{array}{c}
 D - T \\
 S - D - T \\
 DD - D - T \\
 S - DD - D - T
 \end{array}$$

Крок секвенції може відбуватися як по сталим, так і по зміненим інтервалам. Остання ланка може бути зміненою. Найчастіше секвентний рух пов'язується з фазами тональної нестійкості і використовується у відповідних розділах форми.

Домашнє завдання

Письмово.

- Розв'язати задачу 1. підписати своє прізвища, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!

- Побудувати модуляційну побудову з використанням однієї з трьох запропонованих секвентних ланок. Тональний план за власним бажанням. Акорди підписати, підписати своє прізвища, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!

- Зробити по тактовий гармонічний аналіз. Л. Бетховен Соната ор.10 № 1 Ч.1, сполучна партія (тт.32-48). Акорди підписати, підписати своє прізвища, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!

Завдання на тиждень з 20.04 до 27.04. Роботи надіслати 27.04.

Сольфеджіо: записати Диктантб, зробити аналіз за планом:

- тональний план,
- описати фактуру (кількість голосів, їх включення, визначити склад),
- лігами позначити проведення теми.

Диктант б і аналіз сфотографувати, надіслати.

Гармонія:

Контрольна робота за темою мажоро-мінорні системи.

Розв'язати задачу. Задачу сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.

•

- Зробити по тактовий гармонічний аналіз Алексєєв Гармонічне сольфеджіо. («Музыка», Москва, 1975) Сторінка 311 № 768, Сторінка 323 №792 Сторінку роздрукувати підписати акорди, тональний план, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.
- Зробити потактовий гармонічний аналіз Л. Бетховен Соната ор 26. 3 частина (від початку до трію). Сторінки роздрукувати підписати акорди, тональний план, сфотографувати та надіслати на пошту!!!!.

•

Оцінка отримана за контрольну є складовою іспитової оцінки !!!!